

3. KESTÄVÄSTI KILPAILUKYKYINEN SUOMI

3.2 Osakeyhtiölain ajantasaistaminen

Käytettävissä olevan määrärahan yläraja: 130 000 €

Aikajänne: 4/2019–4/2020

Tietotarpeen tausta ja tarvekuvaus perusteluineen:

Osakeyhtiölaki on ollut voimassa yli 12 vuotta. Yhtiöiden toimintaympäristö ja yhteiskunta ovat lain voimaantumisen jälkeen muuttuneet ja muuttuvat edelleen olennaisesti mm. uusien teknologioiden ja niihin perustuvien palveluiden, itsetyöllistämisen, mikro- ja pienyritystoiminnan tarpeiden, työn ja yritystoiminnan muutoksen, globalisaation sekä yritystoiminnan ja -rahoituksen kehityksen myötä. Myös yhtiölainsäädännöllä on merkitystä, kun yritykset päättävät sijoittautumisestaan ja sijoittajat sijoituksistaan kansainvälisessä toimintaympäristössä. Tämän vuoksi Suomen yhtiölainsäädännön on oltava jatkuvasti hyvää kansainvälistä tasoa sekä pörssiyritysten että muiden osakeyhtiöiden osalta.

Oikeusministeriössä laadittiin vuonna 2015 osakeyhtiölakia koskeva [arviomuistio](#), jossa lain toimivuutta ja muutostarpeita arvioitiin laajasti edellä mainitut kehityssuunnat huomioon ottaen. Arviomuistiosta järjestettiin lausuntokierros (ks. [lausuntoyhteenveto](#)). Tämän jälkeen edellä mainittu kehitys on voimistunut, mikä on yhtäältä korostanut mainittuja tarpeita ja toisaalta tuonut uusia keinoja tarpeisiin vastaamiseen.

Edellä mainittujen muutostarpeiden toteuttamiseksi ja vaikutusten arvioimiseksi tarvitaan sellaista tarkempaa tutkimustietoa, jota ei tällä hetkellä ole käytettävissä.

Arviomuistiosta järjestetyn lausuntokierroksen (ks. lausuntoyhteenveto) jälkeen on useissa eri yhteyksissä selvitetty ja keskusteltu muun muassa lohkoketjuteknologian hyödyntämisestä yhtiöiden toiminnassa ja rahoituksessa. Lisäksi EU:ssa on Euroopan komission aloitteesta kiinnitetty erityistä huomiota kaupparekisterien digitalisointiin ja yhteen toimivuuteen (ks. mm. KOM(2018) 239 lopullinen) sekä rajat ylittävien yhtiöjärjestelyjen helpottamiseen (ks. mm. KOM(2018) 241 lopullinen). Keskusteluun on nousemassa myös kestävä kehityksen vaatimusten mahdollinen vaikutus yhtiöoikeudelliseen sääntelyyn. Mainitut kehityssuunnat korostavat tarvetta arvioida myös yleisemmin osakeyhtiölain ajantasaisuutta ja merkitystä kilpailukykytekijänä.

Tutkimuskysymykset:

Tutkimus jakautuu kahteen osaan, joista ensimmäisessä tarkastellaan yleisesti osakeyhtiölakia kilpailukykytekijänä. Tämän **yleisen osan** tarkoituksena on päivittää ja tarvittaessa täydentää oikeusministeriön vuosina 2015-2016 toteuttamaa osakeyhtiölain muutostarpeiden arviointia.

Yleisen osan tutkimuskysymyksiä ovat:

- Millä yhtiölainsäädännön vaatimuksilla tai menettelyillä on eniten merkitystä lainsäädännön kansainvälisen kilpailukykyyn ylläpitämisen kannalta? Vastaako osakeyhtiölaki olennaisilta osin uudempaa kansainvälistä kehitystä keskeisissä verrokkimaissa yhtäältä pörssiyritysten ja toisaalta muiden yksityisten ja julkisten osakeyhtiöiden sääntelyn osalta?
- Onko tarvetta keventää, selventää tai joustavoittaa osakeyhtiölain säännöksiä? Jos on, niin mitkä ovat keskeiset muutostarpeet? (Esimerkiksi lähipiiritoimet, osakkeiden luovutus- ja

hankintaehtoja koskevat rajoitukset, vähemmistöosakkeiden lunastus, osakeanti ja osakemerkinnän ehdot, ainoan osakkaan tai osakkaiden yhdessä johtaman yksityisen osakeyhtiön organisaatio.)

Yleisen osan tutkimustehtävän ulkopuolelle jäävät kuitenkin: 1) yhtiöoikeudellista velkakonversiota ja Scheme of Arrangement -menettelyä koskevat kysymykset, joita on käsitelty valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarjan julkaisussa 6/2018 "Kansainvälinen selvitys velkakonversion ulottuvuuksista yritysjärjestelyiden ja maksukyvyttömyystilanteiden näkökulmasta" sekä 2) yksityisen osakeyhtiön vähimmäispääoman poistamista koskevat kysymykset, joita koskeva hallituksen esitys (HE 238/2018) on annettu eduskunnalle.

Tutkimuksen toisessa, **erityisessä osassa**, on tarkoitus tuottaa yksityiskohtaisempaa tutkimustietoa jo todennettujen osakeyhtiölain muutostarpeiden toteuttamista varten. Erityisen osan tutkimuskysymykset ovat osin päällekkäisiä yleisen osan tutkimusteeman kanssa ja niitä voidaan tarvittaessa muokata ja täydentää selvityksen tekijän ja ohjausryhmän tarkemmin sopimalla tavalla.

Erityisen osan tutkimuskysymyksiä ovat:

- **Johdon tehtävä:** Miten johdon lojaliteettiperiaatetta sovelletaan ja yhtiön etu määritellään erilaisissa tilanteissa ja yhtiöissä (ml. eri kokoiset, eri toimialoilla ja pääomarakenteella toimivat sekä eri sidosryhmien kanssa toimivat yhtiöt)? Mikä on yhtiölain mukaisen johdon tehtävän suhde yhtiön toimintaan sovellettavan erityislainsäädännön vaatimukseen (esimerkiksi kestävän rahoituksen sääntely)? Miten johdon yhtiöoikeudellisesta tehtävästä on säädetty keskeisten verrokkimaiden lainsäädännössä (erityisesti viimeaikaisin kansainvälinen kehitys)? Onko johdon tehtävän määrittelyä tarpeen muuttaa ja minkälaisia vaikutuksia mahdollisella muutoksella olisi erilaisten yhtiöiden ja niiden sidosryhmien kannalta?
- **Osakkaiden päätöksenteko pörssi-yhtiöissä ja muissa osakeyhtiöissä:** Miten osakkaiden päätöksenteossa voidaan hyödyntää paremmin teknologian ja osallistumispalveluiden tarjoamat mahdollisuudet (erityisesti pörssi-yhtiöt)? Miten osakkaiden päätöksenteko erityisesti pörssi-yhtiöissä on säännelty keskeisten verrokkimaiden lainsäädännössä (erityisesti viimeaikaisin kansainvälinen kehitys)? Onko keskeisissä verrokkimaissa säädetty sähköisen yhtiökokouksen järjestämisestä (erityisesti viimeaikaisin kansainvälinen kehitys)? Jos on säädetty, niin miten? Miten päätöksenteon sääntelyä tulisi muuttaa ja minkälaisia vaikutuksia mahdollisella muutoksella olisi erilaisten yhtiöiden ja niiden osakkaiden, sijoittajien ja muiden sidosryhmien kannalta?
- **Osakkaan tiedonsaantioikeus, sähköinen viestintä ja yhtiökokousmenettelyt:** Miten nykyiset ja kehittyvät sähköiset palvelut tulisi ottaa huomioon osakkaan tiedonsaantioikeutta, yhtiön ja osakkaan välistä viestintää sekä yhtiökokouksen järjestämistä koskevissa osakeyhtiölain säännöksissä? Mitä mahdollisia rajoituksia (esimerkiksi henkilötiedot ja liikesalaisuudet) on otettava huomioon osakkaan tiedonsaantioikeuden sääntelyn yhteydessä? Miten nämä tulisi ottaa huomioon? Miten osakkaan tietojensaantioikeudesta ja sähköisestä viestinnästä on säädetty keskeisten verrokkimaiden yhtiölaeissa (erityisesti viimeaikaisin kansainvälinen kehitys)? Minkälaisia vaikutuksia mahdollisilla muutoksilla olisi erilaisten yhtiöiden ja niiden sidosryhmien kannalta?

Sekä selvityksen yleisen että erityisen osan toteutus pitää sisällään lainsäädännön ja esitöiden, kirjallisuuden ja oikeuskäytännön koostamisen ja raportoinnin tutkimuksen kannalta tarvittavassa laajuudessa. Lisäksi selvityksen toteutukseen liittyy yhtiöille, niiden sidosryhmille ja palveluntarjoajille, viranomaisille ja tutkijoille suunnattuja kyselyjä ja/tai em. tahojen haastatteluja. Kaikkien tutkimuskysymysten kannalta tärkeää on uusimpien kansainvälisten käytäntöjen, tietojen ja trendien kerääminen ja arviointi. Nykytilan selvittämiseksi ja mahdollisten lainsäädäntömuutosten vaikutusten alustavaksi arvioimiseksi hankkeessa on tarpeen kartoittaa ja yhdistellä myös yhtiökenttää koskevia tilastotietoja.

Yhteydet hallitusohjelman toimeenpanosuunnitelmaan, valtioneuvoston strategioihin ja muuhun selvitys- ja tutkimustoimintaan:

Selvitys liittyy hallitusohjelman toteutuksen 1. kärkihankkeen teemaan kilpailukyvyn vahvistamisesta elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä parantamalla.

Raportointi:

Suomenkielinen loppuraportti.